RUSALIILE

VODEVIL ÎNTR-UN ACT

PERSONAJELE:

DOMNUL IONUS CALUSCUS, vechilul moşiei şi profesorul şcolii din sat

TACHI RĂZVRĂTESCU, subprefect

TOADER BUIMĂCILĂ, vornic de sat

SUZANA, nevasta lui Toader

VASILE VEVERIŢĂ, fruntaş

GHEORGHE A ŞAFTEI, ţăran

UN JANDARM

CATRINA.

ŢĂRANI, ŢĂRANCE

Scena se petrece în Moldova, în satul lui Cremene, la anul 1860.

Teatrul reprezintă piaţa satului. În stânga, casa lui Toader, cu uşă, fereastră şi prispă pe scenă. În dreapta, zăplazul casei boiereşti, cu portiţă.

În mijlocul scenei, o fântână între copaci. În fund, crâşma;

deasupra uşii este scris: Oţel pentru nobili. Această crâşmă a fost zidită în anul mântuirii 1858 de boierul Paharnic Cremene.

SCENA I

SUZANA (torcând pe prispă)

Toarce, leleo, toarce, toarce
Pân' ce badea s-a întoarce.
Vai! fuiorul mi l-am tors
Şi bădica nu s-a-ntors!

Adică, ferească Dumnezeu pe-o femeie să se mărite cu vornicul satului, că nu mai are parte de bărbat! Iaca eu, de-o săptămână de când m-am cununat cu Toader Buimăcilă, care-i vornic aici în satul lui

Cremene, trăiesc ca ş-o văduvă; nu văd pe soţul meu cu zilele şi cu nopţile!... (Oftează.) Sărmanu! a ajuns de clacă de când cu prefăcăturile aieste nouă.

ŢĂRANCELE

SCENA II

SUZANA, ŢĂRANCE (mergând la fântână cu cofe)

La fântâna dintre flori
Fetele se duc în zori
Să-şi umple cofiţele.

Să-şi scalde guriţele.
La puţul fărtatului
Merg babele satului.
Merg, sărind ca ielele.
Să-şi scalde zbârcelile.

CATRINA: Or fi zărind vreun duh necurat pintuneric.

TOATE (făcându-şi cruce): Ferească sfântu!

CATRINA (apropiindu-se de Suzana): Fa, Suzană, de ce şezi aşa dusă pe gânduri?

SUZANA: Duc dorul lui Toader, lele Catrino.

CATRINA: Vai de mine!... de-abia însurat ş-o şi uitat cărăruşa casei?

O ŢĂRANCĂ: Bună ziua, Catrină.

CATRINA: Mulţumim dumitale, lele Safto.

Î NTÂIA: Ce-ţi mai face bărbatul?

CATRINA: A ieşit la boieresc cu noaptea-n cap.

Î NTÂIA: Adevărat oare să fie, lelică, c-o să se ridice boierescul?

CATRINA: Dumnezeu ştie! dar, de-o bucată de vreme-ncoace, românii noştri s-o ameţit de cap, parcă i-o umflat rusaliile.

Î NTÂIA: Mai ştii păcatu'? De câtva timp urlă câinii toată noaptea-n sat.

SUZANA: Apoi, de când poruncile aieste nouă care curg pe nică, pe ceas, nu mai are cap omu' să-şi mai vadă bordeiul. Când îi la subprefecătură, când la căşărie...

CÂT R I N A: La căşărie?... la stână?

SUZANA: Ba nu, fa, la sameşu cel cu căşăria. Ia păcate!

CÂT R I N A: Şi tu rămâi cuc pe prispa casei.

SUZANA: Şi torc pân' ce nu mai văd bine; dar voi?

CÂT R I N A: Noi? Nu mai înţelegem ce-o păţit oamenii noştri, că nu mai sunt ca mai-nainte veniţi de-acasă. Spun lucruri de pe ceea lune. Mai ieri, bărbatu-meu era cu chef şi se lăuda că mi-o cumpăra malote de convenţie. Ce să fie aceea, Suzano?

SUZANA: Cică-i o materie ţesută nu ştiu unde... în doi peri.

(Se aud chiote şi lăutari în crâşmă.)

CÂT R I N A: Ian auzi hoţii de bărbaţi cum se veselesc făr' de noi. Ştiţi una, fa?

T O AT E: Ce, lele Catrino?

CÂT R I N A: Hai să ne-ntoarcem pe-acasă şi să ne facem

bolnave, ca să nu găsească ei de mâncat când s-or întoarce de la crâşmă.

O ŢĂRANCĂ: Dar dac-om păţi vreo şotie?

CÂT R I N A: Şotie? să nu-i împingă păcatul, c-or da peste rusalii! Haide, haide.

ŢĂRANCELE (ieşind)

Ardă-i focul de bărbaţi!

Să-i lăsăm azi nemâncaţi.

De nimică nu ne pasă.

Că suntem stăpâne-n casă.

Cântă:)

SCENA III

SUZANA, TOADER

SUZANA: Haide, hai; parcă le văd cum or să mănânce păpara…

Le-au intrat şi lor gărgăuni în cap. (Se pune iar pe prispă şi toarce.

Toderică, Toderel.

Tare mult mi-e dor de el!

TOADER (ieşind din crâşmă, se opreşte pe prag): Măi, ieşiţi azi la boieresc, ori ba?… Ba?… faceţi cum vreţi. Să nu ziceţi că nu v-am dat de ştire. Voi îţi împarţi cu dracu' ce-a fi de împărţit.

SUZANA: Toadere, Toadere.

TOADER (venind în scenă): Aud, Suzănică.

SUZANA: Da' ce mai este?

TOADER: Apoi, ce să fie, dragă nevastă? îi că, de când a venit pe moşie vechilul ist nou, cuconu Ion Găluşcă, dascălul satului; de când le vorbeşte sătenilor tot din carte şi le spune că-s strănepoţi de împăraţi, că se trag din Troian, ţăranii au luat-o de bună… Dacă-i îndemni la lucru, îţi răspund râzând că împăraţii nu lucrează.

SUZANA: Dar ce fac ca să-şi hrănească copiii?

TOADER: Ş-apoi nu-i destul atâta. A mai venit şi dl Răzvrătescu, subprefectul, şi le-a poruncit ca să nu mai asculte de nime decât numai de dânsul, ş-acum dacă strig în sat: Hai la culesul păpuşoiului, mă!… ei îmi răspund: du-te dracului pomană, mă!

SUZANA: Carevrasăzică, satul ista-i bine numit satu' lui Cremene?

TOADER: Bine; şi eu vornic de haimana.

SUZANA: Mări, omule, ce nu te lepezi şi tu de beleaua cea de

vornicie, bat-o pârdalnicu!

TOADER: Cum nu m-aş lepăda de dânsa, ca de Satana, păcatele mele! dar apoi ştii povestea ţiganului cu ursul din pădure: Săriţi, oameni buni, c-am prins ursu!

— Adu-l încoace, ţigane, dacă l-ai prins!

— L-aş aduce, frăţico, dar nu mă lasă din labe, dihania!

SUZANA (cu dragoste): Sărmanu bietu' bărbăţel!

TOADER: Că, zău, sunt de jelit! M-am buimăcit de istov de-o bucată de vreme. Nu-i zi lăsată de Dumnezeu în care să nu cadă câte-o poruncă, când cu coroieriu, când cu teleaga dracului.

SUZANA: Care teleaga dracului?

TOADER: Cea pe sârmă, prin văzduh. Ş-apoi ce porunci! scrise în limba păsărească… numai cioarele să le-nţeleagă! Noroc de mine că mi le tălmăceşte în româneşte domnul Ion Găluşcă, care-i dobă de carte.

SUZANA: Dar, parcă şi el grăieşte cam de peste deal.

TOADER: Apoi dă, ce să-i faci? A învăţat carte la Braşov.

SUZANA: De-aceea vorbeşte braşoveneşte?

TOADER: Nu ştiu, că eu nu-l înţeleg. Dar să vezi, nevastă, altă belea! mai deunăzi vine jăndaru c-o hârtie în care se poruncea să serbăm cu solenitate ziua onomastică a lui sfântu… nu ştiu care. Las că sosise porunca a treia zi după sărbătoare, d-apoi ne-am dus vreo trei oameni la târg ca să cumpărăm solenitate şi mastic… Mastic am găsit la băcălie, dar solenitate, mânca-o-ar cine-o iscodit-o! n-am putut găsi nici măcar la spiţerie; ne-am pierdut numai ziua degeaba.

SUZANA: Şi cum aţi făcut?

TOADER: Am trimis masticu la isprăvnicie ca să-l ducă la Ieşi.

SUZANA: Da bine, bărbate, din toate satele o cerut mastic?

TOADER: Din toate, pe cât am auzit.

SUZANA: Şi oare ce-or să facă boierii cu-atâta mastic?

TOADER: Spunea vătavu de la Pepeleni c-au să prunduiască cu el soselele cele nouă.

SUZANA: Pare c-a mai venit o hârtie şi azi-dimineaţă?

TOADER: A vinit, da. Cică să ne-apucăm de durat o casă comunală.

Dnu Găluşcă ne-a vorbit un ceas întreg de constituţi… una, de convenţi… una, fac două; de Patrie, de amoare…

SUZANA: Ce moare, bărbate?

TOADER: Poate că moare de curechi, fiindcă s-apropie postul.

SUZANA: Bine, dar, ce-are a face?...

TOADER: El o fi ştiind, că ne-a mai spus să fim de azi înainte cetăţeni.

SUZANA: Cum, cetăţeni? să vă-nchidă la cetate?

TOADER: Dracu' să-i descurce! (Scapă jos condicele ce ţine subsuoară.)

SUZANA: Da aieste ce sunt, Toadere?

TOADER: Condice de însemnat toţi trecătorii prin sat; tabloane de gâşte, răţe, pui de găină, ouă, toate! Cică-s potrocale de receseminţă.

SUZANA: Elei! bărbate, leagă vornicia de gard, că eu nu mai am parte de tine şi-ţi duc dorul.

TOADER: D-apoi eu, nevăstuică dragă? Când ai şti cum mă trage inima la căsuţa mea, lângă sufleţelul meu ist drăgălaş, că mi-i şi grijă să te tot las singură, Suzano.

SUZANA: De ce, Todirel?

TOADER: De ce? pentru că eşti tinerică, mândrulică; ai vin-încoace.

SUZANA (îl împinge râzând): Iaca vorbă! nu cumva mi-i şi teme acu?

TOADER: Ba, zău, nu-ţi face cruce. Om sunt şi eu şi-mi eşti drăguţă, foc.

SUZANA Aşa să trăieşti?
TOADER Aşa să trăiesc!
SUZANA Că tu mă iubeşti?
TOADER Că eu te iubesc!
SUZANA Şi, zău, nu glumeşti?
TOADER Şi, zău de glumesc!
SUZANA Aşa să trăieşti?
TOADER Aşa să trăiesc!
SUZANA
TOADER
(Împreună.)
Ah! ce dulce foc
În suflet simţesc!
Nu pot sta pe loc.
Aşa să trăiesc!
Ah! ce mare foc
În suflet simţesc!

Mă topesc pe loc.

Aşa să trăiesc!

TOADER (căutând împrejur): Suzano…

SUZANA: Ce-i, bărbăţele?

TOADER: Nu mă-i lăsa să mă-nfrupt c-o sărutare?

SUZANA: Ba te-oi lăsa, Toderică, că doar nu suntem în post.

TOADER (ştergându-şi buzele): Draguliţa mea… (Când voieşte s-o sărute, intră jandarmul.)

SCENA IV

TOADER, SUZANA, JANDARMUL

(intră prin fund, în dreapta)

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER: Tronc!… Ce-i, jăndarule?

JANDARMUL: O hârtie de la subprefectură. na-ţi-o. (Iese.)

TOADER: Iar o buleandră de hârtie? Măi, măi, măi! N-are chip cineva să-şi sărute nevasta. Să vedem ce mai scrie?

SUZANA: Da' tu ştii să citeşti, Toderică?

TOADER: Ba cât hăciu. Mă duc la domnul Găluşcă să mi-o tălmăcească.

SUZANA: Stai pe loc, că iată-l!

SCENA V

T O A D E R, S U Z A N A, G A L U S C U S

(iese din casa boierească citind o gazetă)

GALUSCUS: Admirabil! Redaptorul acestui ziar a bine meritat de la patrie! El critică tot, fie bun, fie rău… Admirabil!

TOADER: Domnule Găluşcă!

GALUSCUS: Pe mine me chemi, Teodore?

TOADER: Aşa, domnule Găluşcă. Te-aş ruga…

GALU S C U S: Faci eroare, amice. Eu me numesc din străbuni

Galuscus, nu Găluşcă. Sunt roman din Dacia Transcarpatină şi me cobor dintr-un general roman ce a ţinut resbel cu Gaulia pe timpul lui

Cezar, din care motiv el a fost supranumit Galuscus de Senatul Romei.

În consecinţă, binevoieşte, amice, a nu me porecli Găluşcă, mai cu seamă că nu pot suferi găluscele… nu-mi priesc.

TOADER: Fie ş-aşa, cucoane Găluşcă.

GALU S C U S: Iar cucoane? V-am spus la toţi aice, de când me

aflu ca profesor în sat, se nu-mi mai ziceţi cucoane, pentru că astăzi nu mai asist boierii, nu mai sunt boieri. Zi-mi frate Caluscus, fiindcă toţi romanii sunt fraţi.

TOADER: Ţi-aş zice frate, cucoane, d-apoi nu-i obiceiu de astfel pe la noi. Numai călugării îşi zic fraţi.

GALUSCUS: Bine; dacă uzul nu iartă, zi-mi domnule. Acest cuvânt e latin, şi ascendinţii noştri, precum scii, Teodore, erau de viţă latină. Strămoşul meu, generalul Galuscus, care era vor primare cu

Trifonius Petringelus şi cu un mai puţin celebrul roman Bostanus Coptus, ce se rudea cu oficialitl şi mult sapientul Cartofilus Cesarus Craescus…

TOADER: Ian las, domnule, cartofele şi bostanii deoparte şi m-ascultă…

GALUSCUS: Ai primit iar vreun ordin?

TOADER: Ba nu, o poruncă.

GALUSCUS: Cum ai zis? O poruncă? Rău pronunţi, frate; debe se zici un poruncă

GALUSCUS: Fie. Acum că ţi-am dat esplicăciunile necesarii, spune, ce voiesci?

TOADER: Te-aş ruga, dacă nu ţi-ar fi cu supărare, să-mi citeşti porunca asta de la subprefecătură.

SUZANA: E trăsnit cu leuca, pe legea mea! ha, ha, ha!

GALUSCUS: Cine râde? O femeie?

SUZANA: Ba nu, domnule, un femeie.

GALUSCUS (zâmbind): A! bela Suzană?… Doamna mea, primesce asigurăciunea înaltei mele considerăciuni cu care am onoare a fi a domniei-voastre devotat serb.

SUZANA (în parte): Ian auzi-l acu, cică vre să fie cerb. (Râde şi se aşază torcând pe prispă.)

TOADER: Nu te potrivi, domnule, şi citeşte-mi porunca; poate că-i grabnică.

GALUSCUS: Consimt cu plăcere. Adă. (Ia hârtia şi citeşte deoparte:) „Se ordonă vornicului din satul lui Cremene, ca îndată să scoată toţi sătenii şi să-i pornească la căratul lemnului necesariu pentru casa de arest ce este a se dura în acest sat. Orice lucru ar avea de făcut locuitorii, fie a lor, fie a proprietarului, îl vor părăsi pe loc, pentru ca să grăbească căratul materialului menţionat. Subsemnat Răzvrătescu, subprefect".

(În parte.) Acest ordin e arbitrar! e un mesură despotică, un… un… un idee monstruoasă!… Tocmai acum când e timpul de strâns pâinea de pe câmp, să o lase că se putrezească, pentru ce?

pentru construirea unei temniţi!… O! înţeleg; asta provine dininamic iţiunea lui Răzvrătescu. El vrea se me ruineze, fiindcă opiniunele noastre politice sunt contrarii. Ce este de făcut?…

(Stă pe gânduri.)

TOADER: Ai citit hârtia, cucoane Găluşcă?… Ce năzbutii mai cuprinde?

GALUSCUS (în parte, cu veselie): O! ce idee! (Tare.) Frate Teodore, subprefectura ordonă ca fără nicio întârziere se lasă tot satul pentru ca se-mi culeagă pâinea de pe câmp.

TOADER: Oare? Dacă-i aşa, cucoane, grăieşte dumneata cu românii, că eu degeaba m-am cercat să-i scot azi la lucrul boierescului.

GALUSCUS: Unde sunt fraţii romani?

TOADER: Fac cislă colea-n crâşmă.

GALUSCUS: Invită-i se vie aice că se parlamentăm împreună.

TOADER: Îndată, cucoane Găluşcă. (Se duce în crâşmă.)

GALUSCUS (în parte): L-oi învăţa eu pe Răzvrătescu, să scrie vornicului cu litere latine.

(Suzana cântă încet.)

GALUSCUS (o întrerupe): Suzano, belă Suzană…

SUZANA: Aud, domnule Găluşcă.

GALUSCUS: Ce faci acolo singurică?

SUZANA: Torc.

GALUSCUS: Torci?… Felice e fuiorul ce-l atingi cu degetele şi cu buzele! (Oftând.) Căci nu sunt eu în locul lui!

SUZANA: Ai vrea să te torc?

GALUSCUS: Aş!…

SUZANA: Nu se poate.

GALUSCUS: De ce?

SUZANA: Eşti prea nescărmănat.

GALUSCUS: Ah! Suzană.

SUZANA (imitându-l): Ah! Găluşcă.

GALUSCUS: De ce nu vrei se citesci în anima mea? De ce nu vrei se me capisci?

SUZANA: Eu?… ba să te pişte rusaliile mai bine, da' nu eu.

SCENA VI

GALUSCUS, SUZANA, TOADER.

Ţ A R A N I I (ieşind din crâşmă)

TOADER: Veniţi încoace, că vă cheamă vechilul moşiei.

ŢĂRANII

Domnul Găluşcă acum ne cheamă;
Haideţi cu toţii, hai, fără teamă
Să-i vedem faţa cea pricopsită.
S-auzim vorba-i cea procopsită.

GALUSCUS: Bine-aţi venit, fraţilor! Ve salut, salve!

Ţ A R A N I I: Bine-am găsit, cucoane.

GALUSCUS: Ve invit se-mi pretaţi toată atenţiunea.

V E V E R I Ţ A: Ce să facem, cucoane?

GALU S C U S: V-am luminat de demult asupra sorgintei voastre, sunteţi romani, strănepoţi a imperatului Traian, anticii dominatori a lumii! Aşa este?

Ţ A R A N I I: O fi, cucoane.

GALUSCUS: În consecinţă, ve îndemn, conform cu ordinul acesta de la subprefectură, se alergaţi la câmp pentru ca să-mi culegeţi popuşoiul. Dixi!

VEVERIŢA: Bucuros am merge, cucoane, dar nu ne dă mâna.

GALUSCUS: Şi pentru care motiv, frate Veveriţă?

V EVERIŢĂ: Ne temem de rusalii.

GALUSCUS: Rusalii!... sunt rusalii pe moşie?

V EVERIŢĂ: Sunt, sunt, ardă-le focul! mai alaltăieri ele au furat boii lui Terinte prisăcariu, şi chiar astă-noapte le-a zărit Gheorghe a

Saftei, trierând satu'. Aşa-i, Gheorghe?

GHEORGHE: Aşa, cumătre Vasile. Erau numai două în catrinţă şi se furişau pe sub zăplazul curţii boiereşti.

GALUSCUS (pe gânduri): Rusalii! Aceasta e un ce grav! un...

un... un... calamitate publică! Vechii romani, ascendinţii noştri, pre cât îmi aduc aminte din istorie, se apărau de dânsele cu chipul întrebuinţat de zeul Vulcan când a voit se prindă pe Venus cu Apolon în flagrante delictum, adică cu mreje. (Tare.) Fraţilor romani! cunoaşteţi voi pe

Venus şi Apolon?

V EVERIŢĂ: Ba nu, cucoane. N-au venit niciodată pe-aici prin sat.

GALUSCUS: Serman popul!... cum a uitat tradiţiunile antice!...

Fraţilor romani! strămoşii noştri prindeau rusaliile cu nevodul

şi apoi le înecau într-o baltă. Astfel debe s-o facem şi noi. Luaţi un nevod şi o puşcă cu voi şi mergeţi la lucru; iar dacă le veţi zări cumva, zvâr şi poc!... m-aţi înţeles?

V EVERIŢĂ: Înţeles, cucoane. Hai, măi!

Ţ A R A N I I: Hai!

GALUSCUS: Dar căutaţi bine, fraţilor romani, să nu lăsaţi păpuşoii în strujeni!

V EVERIŢĂ: Ferească sfântul! Hai, fraţilor romani!

Ţ A R A N I I (mergând spre crâşmă)

Hai ca strămoşii, cu vitejie.
Să stăm la pândă colo-n câmpie.
C-un năvod mare şi cu o puşcă.
Precum ne-nvaţă dl Găluşcă.

SUZANA: Toadere, încotro apucă fraţii romani?

TOADER (la ţărani): Ei, măi! încotro, încotro? Acolo-i lanul de păpuşoi?

V EVERIŢĂ (pe prag): Mergem să cătăm năvodul.

(Ţăranii intră râzând în crâşmă.)

GALUSCUS (deschide jurnalul şi se adânceşte în citire): Ce stil! ce espresiuni energice! ce logică invincibile! admirabil ziar! admirabil redaptor! Cine-i subsemnat? (Caută la sfârşitul foaiei.) Clevetici! îl ghicisem de la început. (Citeşte:) „Douăzeci şi patru de ore au trecut de când s-a format noul Cabinet, şi încă nu vedem inovate şi aplicate reformele promise de programa sa! Conchidem dar că şi acest minister a pus sub salte promisiunile sale! Încă o ilusiune pierdută! Sermană

Patrie! infelice Naţiune! etc". (Vorbit.) Sublim! Iaca accente patriotice!...

În trei rânduri de tipar numai o singură greşeală de ortografie.

Redaptorul a scris naţiune în loc de năciune. Păcat! (Citeşte.)

TOADER (venind lângă Suzana): Suzană...

SUZANA: Aud, bărbate.

TOADER: Nu ne vede nime acu. Ţăranii au intrat în crâşmă, dl Găluşcă s-a îngropat în hârtia cea mânjită cu cerneală... Nu mă-i lăsa să mă-nfrupt c-o sărutare?

SUZANA: Bucuros, Toderică. (Întinzând obrazul.) Na, înfruptă-te degrabă!

TOADER (ştergându-şi buzele): Iaca... (Când voieşte s-o sărute,

intră jandarmul.)

SCENA VII

G A L U S C U S, T O A D E R, S U Z A N A, J A N D A R M U L

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER (supărat): Iar! mânca-l-ar cioarele de jăndar!

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER: Ce este, măi hemesitule?

JANDARMUL: Te cheamă dl subprefect ca să-i aduci banii birului.

TOADER: Ce să-i duc?… n-am putut strânge încă nimica. De abia ieri mi-a venit porunca ca să scot de la săteni două sferturi şi banii şoselei, colac peste pupăză!… N-am ce-i duce.

SUZANA: Nu te supăra pe bietul jăndar, Toderică, că el nu-i vinovat, sărmanul!

TOADER: Cum nu m-oi mânia, dacă tot mă stinghereşte!

SUZANA: Mai bine du-te de te tălmăceşte cu subprefectul.

TOADER: Fie, mă duc; dar vin îndată îndărăt ca să nu rămân toată ziulica ne-nfruptat…

SUZANA: Ha, ha, ha, că poznaş mai eşti, bărbate!

(Toader iese, alergând împreună cu jandarmul.)

SCENA VIII

G A L U S C U S, S U Z A N A şi, mai pe urmă, TOADER

GALUSCUS (tresărind): Cine râde? Iar Suzana?… Ce belă e!… ce pudoare în faţa ei!… Suzano, nu te duce încă, că am se-ţi spun un ce misterios.

SUZANA: Ce lucru să fie oare?

GALUSCUS: Ascultă.

Suzană, eşti belă, eşti chiar florelinte.
Ş-a tale beleţe mă scoate din minte!
Eşti belă! şi chipu-ţi treptat se belesce.
Şi anima-mi, belo, amând veştezesce!
Te am cu păşiune, te am cu ardoare
Ş-amoarea-mi vibrează lâng-a ta pudoare.
Te am, şi de-acuma viaţa mea toată
Va fi pentru tine oficiolată!

SUZANA: Nu te-nţeleg, domnule, ce vrei să-mi spui… Tot zici că m-ai… tot pomeneşti de păşune, de flori de linte, de moare, de putoare…

Ce limbă grăieşti, că parcă se bat calicii în gura dumitale?

GALUSCUS: Ah! nu m-ai cumprins?

SUZANA: Nici te-am prins, nici te-am înţeles, că doar n-am învăţat tătăreşte.

GALUSCUS: Cum?... Suzană, n-ai priceput că deja un incendiu volcanic arde în anima mea?

SUZANA (în parte): Aşteaptă, mangositule!... păsăreşte vrei?

(Tare.) Stivini, ivini, căvănă, evene, stivini, nevene, buvunu, nuvunu?

GALUSCUS (cu mirare): Buvunu, nuvunu? Ce jerg e acesta? În van îmi tortur inteligința ca să capisc buvunu, nuvunu. Aceste sclămăciuni nu aparţân idiomului năciunii noastre. În consecinţă mă găsesc în pusăciune a nu le putea da o interpretăciune răţională.

S U Z A N A (în parte): N-o înţeles?... Să-i vorbesc în limba lui. (Tare.)

Baciune, tăciune, teciune, pârciune, dalciune, niciune, cuciune, naiciune, minciune, teciune... Ai priceput acum?

G A L U S C U S (cu mulţumire): Acu mai vii de-acasă, dar n-am priceput nici acum bine de tot, căci vorbesci prea iute.

SUZANA: Ha, ha, ha, greu ai mai fost de cap!... Ian ascultă, domnule Găluşcă, dacă vrei să vorbeşti româneşte ca să te înţeleagă românii, bine; iar de nu, du-te, omule, de unde-ai venit, că nu ţi se trec braşoavele pe la noi.

GALUSCUS: Ei apoi, Suzano, de vreme ce mă condamni să-ţi vorbesc în limba vulgară a părinţilor mei, îţi spun curat, pe şleah, că-mi eşti drăguţă şi că mă usuc de dorul tău.

S U Z A N A (în parte): Iaca, iaca! s-a aprins tăciunele.

(Toader se arată în fund.)

TOADER (în parte): Oare ce pune la cale Suzana cu dl Găluşcă?

GALUSCUS: Suzano, răspunde-mi şi tu pe şleah, vrei să te dai în dragoste cu mine?

TOADER (în parte): Auzi Găluşca dracului?

S U Z A N A (în parte): Îmi vine să i-o joc bună stropşitului.

GALUSCUS: De primeşti, ai dat peste noroc!... Nu-ţi pomenesc de onoarea ce ar fi pentru tine ca să fii în relăciune cu un om învăţat cum sunt eu!... Eşti femeie pricepută ş-o înţelegi; dar apoi, gândesce.

Suzano, că pusăciunea mea de plenipotinte mă face destul de potinte, ca să fiu de mare folos sau de mare pagubă prostului cel de

Toader, bărbatul tău…

TOADER (în parte, furios): Prost!… ghidi, sparge casă!

GALUSCUS: La ce te hotărăşti, Suzănică?… Răspunde fără sfială, nici ruşine, draga mea, căci pudoarea nu-i inamică amoarei.

SUZANA: Apoi dă, domnule… ştiu eu ce să fac?

GALUSCUS: Să te-nvăţ eu. Când a înnopta, oi găsi o treabă lui

Toader ca să-l depărtez, şi-n lipsa lui, oi veni pe furiş la tine. Vrei?

TOADER (în parte): O! îmi vine să-l toropesc.

SUZANA: Dar dacă te-a vedea cineva?

GALUSCUS: Asta-i un considerăciune gravă!… Cum să facem dar?

SUZANA: Ştii una? Aştept să vină soră-mea mai într-amurg.

Îmbracă-te-n haine femeieşti, şi dacă te-a şi zări cineva, a crede că-i

Ileana.

GALU S C U S: Perfect! Sublim! Suzano, am să mă prefac în zână, în Venus.

GALUSCUS: Să vin pe furiş, Suzano? Sclamă, dragă, sclamă că vrei să vin. Nu-ţi etufa simţiciunea.

TOADER (în parte): Aşa vă-i tocmala? (Vine în scenă.) Domnule Găluşcă…

GALU S C U S (tresărind): Ha?… Teodor?… Ce voieşti, amice?

TOADER: Ce vreau?… Vreau să-ţi spun verde-n ochi…

S U Z A N A (încet, lui Toader): Stăpâneşte-ţi gura, Toderică.

GALUSCUS: Aştept, vornice, să-mi spui verde-n ochi… Ce?

S U Z A N A (pişcând pe Toader): Taci, bărbate.

TOADER: Că… că te-aşteaptă subprefectul.

GALU S C U S (în parte): O cam sfeclisem! (Tare.) Mă aşteaptă dl Răzvrătescu? Bine, mă duc să-l găsesc. Suzano, nu uita ce te-am rugat… Adio, salve! (Iese prin fund.)

SCENA IX

T O A D E R, S U Z A N A

TOADER: Dar de aste mi-ai fost, lele Suzană?

SUZANA: De care, bădică?

TOADER: Vrei să-mi pui flori după urechi cu sfrijitul cel de Găluşcă?

SUZANA (râzând): Cum ai aflat-o, bărbăţele?

TOADER: Ş-încă râzi, muiere neruşinată!... Râzi, şi nu-i nicio săptămână de când te-am luat! (Începe a plânge.) Ce păcate-am avut să mă-nsor!... De unde eram om teafăr, s-ajung de batjocura satului!...

Alei, Suzano, mi-aş fi pus capu-n foc că tu nu eşti ca altele.

SUZANA: Linişteşte-te, dragă, c-a fost numai o glumă.

TOADER: Glumă?... să-l înveţi chiar tu pe Găluşcă ca să se-mbrace femeieşte, pentru ca să vie la tine!...

SUZANA: Nu fi copil, omule. Ce, Doamne, iartă-mă! te scânceşti numai pentru atâta?

TOADER (bocindu-se): Auzi, atâta?... Da ce-mi trebuie mai mult?

SUZANA: Dacă, doar n-am orbul găinilor, ca să mă-ndrăgesc de-un şoldan ca dânsul. Am vrut numai să-mi bat joc de el.

TOADER: Ian, las, parcă n-am văzut eu, n-am auzit eu...

SUZANA: Nu crede ce vezi cu ochii, bărbate; crede ce-ţi spun eu.

Bărbate, bărbate.

Nu crede ce vezi.

Închide-ţi tu ochii

Ş-orbeşte mă crezi.

De-auzi vorbe rele

Tu, surd să te faci.

Astupă-ţi urechea.

Te culcă şi taci.

TOADER: Să tac, să tac când ştiu că vechilul umblă după tine ca lupul după oaie.

SUZANA: Lasă-l să umble şi, dacă eşti om, ia-l la hăituit când s-o plimbla noaptea prin sat.

TOADER: Iaca! bine zici, nevastă. (Râde.) Ha, ha, ha, că mare pricepută eşti!

SUZANA: Vezi?... şi tu mă credeai o rea.

TOADER: Iartă-mă, Suzană dragă, că de-acum mă jur să fiu orb şi surd. Mă ierţi, puiculiţă?

SUZANA: Te iert, bărbăţele.

TOADER: Şi... îmi dai voie să mă-nfrupt c-un sărutat?

SUZANA: Ba şi cu două, Toderică.

TOADER: Găinuşa badei. (Când voieşte s-o sărute, intră jandarmul.)

SCENA X

T O A D E R, S U Z A N A, J A N D A R M U L

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER (furios): Bată-l pârdalnicul de jăndar!... parc-o face într-adins.

JANDARMUL: Bade Toadere...

TOADER: Ce este, măi?

JANDARMUL: A poruncit subprefectul s-aduni toţi sătenii aici în piaţă, că are să le grăiască! (Iese.)

TOADER: Bine. (Suzannei.) Dă degrabă, Suzano, pân' ce nu mai vine cineva. (Voieşte s-o sărute.)

JANDARMUL (întorcându-se): Bade Toadere, aleargă iute, că iaca vine subprefectul. (Iese.)

TOADER: Of! mă duc, că văd că n-oi să am parte azi de înfruptat. (Intră în crâşmă.)

S U Z A N A (singură): Bietul Toader! mare frică i-a fost de şotie! Bine c-o ştiu. (Intră în casă.)

SCENA XI

G A L U S C U S, R A Z V R A te S C U (intră prin fund certându-se)

GALUSCUS: Ba n-oi plăti.

RĂZVRĂTESCU: Ba-i plăti.

G A L U S C U S: Ba n-oi plăti, domnule subprefect, că ar fi o vexăciune intolerabilă.

RĂZVRĂTESCU: Domnule, ia-ţi măsurile cum vorbeşti!... Cum îndrăzneşti a numi vexaţiune, după limba dumitale, o lege votată de Cameră?...

Dumneata, care citeşti toată ziua gazete, trebuie să fii negreşit informat că toţi proprietarii au să plătească statului câte 5 la sută din venitul lor; prin urmare împotrivirea dumitale o considerez ca o opoziţie guvernului.

GALUSCUS: Ba, mă iartă, nu fac opusăciune; însă eu nu-s proprietarul acestei moşii; sunt numai vechil, după limbajul dumitale, şi legea specifică clar că proprietarul debue să plătească contribuciunea fonciară. În consecinţă, salve!

RĂZVRĂTESCU: Aşa?... te împotriveşti poruncilor mele?

GALUSCUS: Nici vreau să te bag în seamă.

RĂZVRĂTESCU: Nu?... se vede că nu ştii cine sunt şi ce pot eu?...

GALUSCUS: Dumneata?... eşti domnul Răzvrătescu; atâta tot şi lada-n pod.

RĂZVRĂTESCU: Sunt subprefect, domnul meu!... adică a 57-ea

parte din guvern!

Sunt subprefect de un ocol.
Şi-n ţara mea joc mare rol!
Eu cercetez, eu hotărăsc.
Judec, condamn şi împlinesc.
De mine toţi se tem aici.
Că-s mare peste cei mai mici.
Sunt subprefect, sunt subprefect.
Ş-aici produc grozav efect!
Prefectul meu stă nevăzut.
De ţinutaşi necunoscut.
El în oraş şede pe loc
Vara-n grădini, iarna la foc.
Dar, crişul eu! toţi mă râvnesc.
Şi ca de-un drac toţi se feresc.
Că-s subprefect de un ocol.
Şi-n ţara mea joc mare rol!

G A L U S C U S (în parte): Infelice ţară!

RĂZVRĂTESCU: M-ai auzit, domnule?... prin urmare îţi poruncesc, în numele Convenţiei, să te supui îndată la plata contribuţiei, căci la d împotrivă, te voi împlini cu execuţie.

GALUSCUS (speriat): Cu execuciune?

RĂZVRĂTESCU: Dar; îţi trântesc jandarmi în casă, aşa încât să nu fii liber nici să dormi.

GALUSCUS: Ce-aud? ma asta-i un... un... un inquisiciune!

RĂZVRĂTESCU: Nici să mănânci.

GALUSCUS (furios): Eşti un Neron!

RĂZVRĂTESCU: Nici să ieşi din casă.

GALUSCUS (exasperat): Eşti un Caligul!... Vrei să-mi ataci libertatea individuală?

RĂZVRĂTESCU: Plăteşte.

GALUSCUS: Să-mi violezi domiciliul?

RĂZVRĂTESCU: Plăteşte.

GALUSCUS: Eşti un Caracal!... Mă duc să-ţi aduc banii, dar să ştii c-am să dau peticiune ministeriului.

RĂZVRĂTESCU: Plăteşte, şi dă peticiuni chiar dracului.

GALUSCUS (intră în casa boierească, strigând): O! abominăciune!

violăciune! execrăciune!

RĂZVRĂTESCU (singur): Strigă tu la crăciuni cât ţi-a ţinea gura, pedantule, că nu te slăbesc.

SCENA XII

R A Z V R A te S C U, T O A D E R, Ţ A R A N I I (ieşind din crâşmă), mai pe urmă G A L U S C U S

TOADER: Da' haide, măi, azi, c-aşteaptă subprefectul.

VEVERIŢĂ: Iaca venim, venim; mai încet, vornice, că nu dau tătarii.

RĂZVRĂTESCU: Ha, ha! Iaca şi sătenii; am să-i dăscălesc, după cum am citit în gazetă. (Tare.) Oameni buni!... v-aţi adunat cu toţii?

VEVERIŢĂ: Ne-am strâns, cucoane; am lăsat lucrul ş-am alergat la chemarea vornicului.

RĂZVRĂTESCU: Bine... Vornice!

TOADER: Aud, cucoane.

RĂZVRĂTESCU: Ai mai strâns ceva din banii birului?

TOADER: Te miri ce şi mai nimică, vorba ceea, că oamenii îs lipiţi pământului.

VEVERIŢĂ: Aşa, aşa, săracii de noi!... lipiţi pământului!

RĂZVRĂTESCU: Pâră veche, badeo, pâră veche... Vornice, să te porneşti acu-ndată cu banii câţi ai adunat şi să-i duci la sămişie.

TOADER: Îra! cucoane, nu s-ar putea să lăsăm pe mâine?

RĂZVRĂTESCU: Nu... hai; pornit-ai?

TOADER: Pornit, pornit; numai să zic două vorbe nevestei. (Se duce la casa lui.) Suzano!

S U Z A N A (pe pragul uşii): Aud, bărbate. (Vorbesc încet.)

RĂZVRĂTESCU (zărind pe Suzana): Iaca, mă! da frumuşică vornicească are vornicul!... Bună idee am avut să-l espeduiesc.

S U Z A N A (încet): Şi, zău, iar te duci, Toadere?

TOADER (încet): Mă duc pân' în capătul satului şi mă-ntorc îndărăt pe după ţarină.

RĂZVRĂTESCU: Da' nu te-ai mai dus azi?

TOADER: Iaca mă duc... Ard-o focul vornicie!... Rămâi sănătoasă, nevastă. (Iese prin stânga.)

SUZANA: Mergi cu bine, bărbate. (Se închide în casă.)

R A Z V R A te S C U (în parte): Îi frumuşică coz.

V E V E R I Ţ A: Cucoane, vornicul ne-a spus că ai să ne grăieşti câte ceva.

RĂZVRĂTESCU: Da.

V E V E R I Ţ A (către ţărani): Tăceţi, mă!

GALUSCUS (arătându-se la portiţă cu o pungă în mână): Ce are să le spuie?

RĂZVRĂTESCU: Oameni buni! v-am adunat pentru ca să vă spun vorbe mari şi late, cum n-aţi mai auzit de când trăiţi. Eu vă sunt prieten, frate, tată!... vă vreau binele, şi dar vă întreb: Cum aţi petrecut păn în ziua de astăzi?... bine, ori rău?...

V E V E R I Ţ A: Apoi, dă, cucoane... cum a dat târgul şi norocul, vorba ceea.

RĂZVRĂTESCU: Rău!... Aţi fost lipsiţi de toate, şi de libertate, şi de egalitate, şi de fraternitate, şi de legalitate, şi de inviolabilitate...

şi de... (Scoate un jurnal din buzunar.)

GALUSCUS (în parte): Ce zice? ce zice?...

V E V E R I Ţ A (la ţărani): Ce-or fi, măi, acele toate?

RĂZVRĂTESCU (citind jurnalul): „Şi de drepturi cetăţeneşti, şi de drepturi comunale, şi de drepturi municipale, şi de drepturi civile, şi de drepturi politice, şi de sufragiul universal".

V E V E R I Ţ A (lui Gheorghe): Ce-i sufragiu cela, mă Gheorghe?

GHEORGHE: Sofragiu, cumătre, ca la boieri.

RĂZVRĂTESCU (citind): „Dar, în fine, a unsprezecea oră a sunat pentru voi! Cel proletar va scăpa de proletariat! Cel mic se va face mare, şi viceversa, cel mare se va face mic! Cel slab va fi putinţe, şi cel putinţe neputinţe!"

G A L U S C U S (în parte): Propagă anargia, nebunul!

RĂZVRĂTESCU (citind): „De-acum fiecare locuitor debue a fi proprietar de patru fălci de pământ, căci acel pământ e a lui Dumnezeu, şi precum glasul poporului este glasul lui Dumnezeu, asemenea pământul lui Dumnezeu este pământul poporului". (Vorbit.) Vă vine la socoteală aşa, oameni buni?

VEVERIŢĂ: Cum, cucoane?

RĂZVRĂTESCU: Să aveţi fiecare partea voastră, câte 4 fălci, şi să nu mai faceţi boieresc?

V E V E R I Ţ A: Ne-ar veni, cucoane; dar să-mi dai voie a face o întrebare, dacă nu ţi-a fi cu bănat.

RĂZVRĂTESCU: Grăieşte, moş Veveriţă, că dumneata eşti om priceput.

VEVERIŢĂ: Patru fălci de pământ sunt bune acu deocamdată;

dar mai târziu, când ne-or creşte copiii, li s-a da oare şi lor câte patru fălci?

RĂZVRĂTESCU: Ba nu, moş Veveriţă; copiii vor împărţi frăţeşte locul părintesc, că aşa-i cu dreptul.

V E V E R I Ţ A: Carevrasăzică, dac-aş avea patru însurăţei, să le vie parte numai câte-o falce?

RĂZVRĂTESCU: Măi, proştilor, voi nu înţelegeţi toate avantajele unei asemene reforme.

V E V E R I Ţ A (lui Gheorghe): Ce-a fi acea răformă, Gheorghe?

GHEORGHE: Ce să fie, cumătre? Răformă, adică formară.

RĂZVRĂTESCU (citind): „Acele avantage sunt: i-i că vă faceţi cetăţeni liberi; al 2-lea, că vă faceţi liberi cetăţeni; al 3-lea, că fiind liberi cetăţeni, o să dobândiţi demnitatea de cetăţeni liberi; să agiungeţi a fi şi voi o Naţie".

G A L U S C U S (în parte): Auzi, Naţie!... zi Năciune, ignorantule!

RĂZVRĂTESCU: O naţie mare, cultivată, florisantă.

G A L U S C U S (în parte): Florelinte, nu florisantă...

RĂZVRĂTESCU: Să aveţi şi voi şcoli şi comune, şi temniţi în sate, ca toate naţiile civilizate. De aceea vă poruncesc acum să lăsaţi orice lucru a câmpului baltă şi să vă duceţi ca să căraţi lemn de durat o temniţă aici. Sunteţi liberi, bătaia este ridicată; prin urmare, aveţi nevoie de-o casă de arest.

V E V E R I Ţ A: Temniţă la noi?... doar nu suntem scăpaţi din ocnă!

RĂZVRĂTESCU: Aşa; şi să mai căraţi lemn pentru clădirea unei case comunale; pentru că toate satele au să fie organizate în comune.

V E V E R I Ţ A (lui Gheorghe): Ce să fie comuna ceea, Gheorghe?

GHEORGHE: Adică, cum una, cum alta; tot ca una, fata me.

RĂZVRĂTESCU: Şi să mai căraţi lemne pentru duratul unei şcoli săteşti, în care copiii voştri să înveţe carte, ca să se facă învăţaţi.

Bune-s toate aceste, oameni buni?

VEVERIŢĂ: Bune, cucoane. Numai cât, toate-odată... ne vine cam greu; n-avem mijloace, suntem săraci, şi de-a fi să lăsăm pâinea pe câmp, poate, Doamne fereşte! să putrezească! şi cu ce ne-om hrăni la iarnă?

RĂZVRĂTESCU: Iaca leneşii!... Hai, nu mai lungiţi vorba şi vă porniţi acu-ndată la lemne.

V E V E R I Ţ A: D-apoi, cucoane, îi păcat să ne pierdem tot lucrul

anului.

RĂZVRĂTESCU: Ei, măi badeo, nu mă faceţi să-mi întorc cojocul pe dos, că, deşi sunteţi oameni liberi, v-oi face acum s-alergaţi iepureşte.

V E V E R I Ţ A (pe gânduri): Sărmanii de noi!... cică vor să ne facă bine!...

RĂZVRĂTESCU: Pornit-aţi azi?

V E V E R I Ţ A: Ne ducem, că doar suntem oameni liberi, cum zici dumneata. Hai, măi.

Ţ A R A N I I: Hai. (Iese prin fund în stânga.)

RĂZVRĂTESCU (cu aer de triumf): Aşa să face educaţiunea populului!

GALUSCUS (venind în faţa lui Răzvrătescu): Domnule, am ascultat toate aberăciunile câte le-ai debitat fraţilor romani, şi fac aici declărăciune că eşti un perturbator! Dumneata nu urmezi instrucciunilor guvernului... urmezi inspirăciunii unor utopişti, carii te port de nas ca pe-un nătărău... Mă duc să espedez o depeşă telegrafică la dl ministru, ca să te demasc ca pe un oficiolat incapace şi fatal.

RĂZVRĂTESCU: Ai adus banii contribuţiei?

GALUSCUS: Las că ţi-oi da eu contribuciune.

Eşti pentru năciune
O perturbăciune.
Abominăciune.
Şi execrăciune!
Om făr' de răciune.
Plin de-aberăciune.
Duci la perdiciune
Pe biata năciune.
(Intră furios în casa lui.)

RĂZVRĂTESCU
Ciune, ciune, ciune.
Du-te-n năibăciune!
Eşti o scăpăciune
Din balamuciune.

SCENA XIII

R A Z V R A te S C U, S U Z A N A, mai pe urmă
C AT R I N A şi S A F TA

RĂZVRĂTESCU: Ha, ha, ha, bată-l dracul c-un tăciune, că poznaş

îi!

SUZANA: Oare unde-i cloşca cu puii? (Caută primprejurul casei.) Puii mamii, pui, pui, pui…

RĂZVRĂTESCU: Iaca vorniceasa cea frumoasă. Să-mi cerc norocul în privirea înaintirei neamului.

S U Z A N A (venind în scenă): Nu-i găsesc. Puii mamii, pui, pui, pui…

RĂZVRĂTESCU (înaintând): Mă chemi, drăguţă? Iată-mă-s.

SUZANA: Eu te chem pe dumneata?

RĂZVRĂTESCU: Nu strigi de-un ceas, pui, pui? Am crezut că mă chemi pe mine şi-am alergat numai într-o fugă.

SUZANA: Iaca! nu-mi spui că eşti glumeţ?… Dacă te-aş chema pe dumneata, n-aş striga pui, pui, pui; aş zice: na, mălac, na, ne ne ne.

RĂZVRĂTESCU: M-ai pâcâlit, leliţă; dar vorba ceea: Pâcâlire de leliţă, cere plată o guriţă. (Caută s-o sărute.)

S U Z A N A (respingându-l): Da cată-ţi de drum, omule; doar nu-i ţara-n jac.

RĂZVRĂTESCU: Ţara nu-i de jac, dar tu-mi eşti pe plac, pe legea mea!…

SUZANA: Ţi-oi fi, d-apoi ştii povestea lui Ivan: Măi Ivane, dragi ţi-s fetele?

— Dragi.

— Dar tu, lor?

— Şi ele mie…

RĂZVRĂTESCU: N-auzi, leliţă?

SUZANA: Aud, bădiţă.

RĂZVRĂTESCU: Cum te cheamă?

SUZANA: Suzana, să ierţi.

RĂZVRĂTESCU: Suzana, ştii una?

SUZANA: Ba nici două.

RĂZVRĂTESCU: Îmi vine să mă prind argat la voi.

SUZANA: Pentru ce?

RĂZVRĂTESCU: Pentru vorba ceea: Decât a bărbatului, mai bine-a argatului.

(Catrina şi o altă ţărancă vin la fântână şi ascultă.)

S U Z A N A (în parte): Umblă ş-aista după colaci calzi. Îmi vine să i-o joc şi lui.

RĂZVRĂTESCU: Aud?… cum ai zis, leliţă?

SUZANA: Am zis aşa, că de te-ar împinge păcatul să fii argatul meu, te-aş pune să paşti gâştele.

RĂZVRĂTESCU: Dar m-ai hrăni bine?

SUZANA: Te-aş hrăni cu răbdări prăjite.

RĂZVRĂTESCU: Şi cu alivenci?... Carevrasăzică, tocmala-i sfârşită. Intru chiar acu-ndată în argăţie. (Voieşte să intre în casă.)

SUZANA: Ho, ţară!... că te-or vedea oamenii şi m-or face de vorbă-n sat.

RĂZVRĂTESCU: Bine zici; încă n-a înnoptat de tot. Dar mai târziu, leliţă, să vin?

SUZANA: Apoi, dă... ştiu eu? Dac-a veni bărbatu-meu?

CÂT R I N A (către ţărancă): Elei! auzi, Safto?

RĂZVRĂTESCU: Bărbatul tău? N-ai nicio grijă, că l-am trimis la târg.

SUZANA: Sărmanul Toader!

RĂZVRĂTESCU: Nu-l mai căina, drăguţă, că un mojic ca dânsul de atâta-i bun.

S U Z A N A (în parte): Las că te-a mojici el, mangositule.

RĂZVRĂTESCU: Ei, Suzano, ce zici?... Să vină bădiţa?... Să-ţi aducă bădiţa şiraguri de mărgele?

SUZANA: Adă, că văd eu, păcatele mele, că nu pot scăpa de dumneata...

dar cum să facem ca să nu te zărească nime?

RĂZVRĂTESCU: Cum?

SUZANA: Ştii una?... Aştept pe soră-mea în astă-noapte. Îmbracăte femeieşte şi vină, de te-a întâlni cineva, a crede că-i Ileana.

RĂZVRĂTESCU: Minunată idee!... Aşî-şi chiar mă duc să-mi pun catrinţă... Ha, ha, ha!... oi să par că-s Ileana Cosânzeana.

SUZANA: Cu mustăţi?... ha, ha, ha!

RĂZVRĂTESCU: Mă duc ca vântul şi mă-ntorc ca gândul.
Mă duc ca vântul, dragă Suzană.
Şi vin în haine de moldovenci.
Tu-mi pregăteşte ceva de hrană
Şi mă aşteaptă cu alivenci.

SUZANA
Du-te ca gândul, te fă ţărancă.
Şi te întoarce vesel, gigat.
Că-i găsi gata o alivancă...

(În parte.) Care-ţi va merge cam greu pe gât.

(Răzvrătescu iese alergând prin fund, în dreapta.)

SUZANA: Ha, ha, ha. Atunci s-ajungi tu, sfrijitule, când îi mânca alivenci de la mine… O să am ce râde acuşi, numai de-ar sosi Toader mai curând… Da' unde, Doamne, iartă-mă, s-a vârât cloşca cu puii?…

Puii mamii, pui, pui… (Intră în casă.)

CÂT R I N A: Ai auzit, Safto, aşa poznă şi minune?… Suzana s-a dat în dragoste cu privighitoriul!… Hai, fa, să dăm de ştire nevestelor din sat. (Ies amândouă în stânga.)

SCENA XIV

Ţ A R A N I I

(venind din fund şi aducând un năvod)

V E V E R I Ţ A: Iaca năvodul lui Constantin Păscariu. Veniţi încoace, măi, să ne punem la pândă…

GHEORGHE: Da' nu mergem la lemne, cumătre?

V E V E R I Ţ A: Mări, cată-ţi de treabă, Gheorghe. Dac-a fi să ne potrivim noi la câte ne-nşiră cei guleraţi, om căpchia de tot… Hai noi să ne cătăm de nevoi.

GHEORGHE: Vasile, măi frate, d-apoi cică-i pentru binele nostru…

V E V E R I Ţ A: Se poate, cumătre, însă vina noastră-i dacă nu-i pricepem?…

Ei ne grăiesc într-o limbă străină, parcă noi am fi pricopsiţi ca dânşii… Ce-ai zice tu, Gheorghe, dacă te-aş povăţui în limba nemţască?… ai căsca gura?… Aşa păţim şi noi cu cei ce zic că ne vor binele.

GHEORGHE: Oricum să fie, nu te juca cu dracu'. Îi privighitor, măi, îi subprefect dl Răzvrătescu!… are putere, frate.

V E V E R I Ţ A: Las, cumătre, că de-alde Răzvrătescu se schimbă pe toate lunile. Ca mâine a veni altul şi ne-a zice alte poveşti… Hai la pândă, doar om pune mâna pe rusalii.

GHEORGHE: Unde să ne punem la pândă, moş Veveriţă?

V E V E R I Ţ A: Cole-n crâşmă. Rusaliile se plimblă noaptea prin sat; cum le-om zări, amandea pe ele.

GHEORGHE: Dar dac-or da ele busta la noi?

V E V E R I Ţ A: Le-om înhăţa cu năvodul ista. Hai, măi, c-a început a înnopta.

Ţ A R A N I I: Hai. (Intră cu toţii în crâşmă şi se pun de pândă la

fereastă.)

(Începe a înnopta.)

SCENA XV

TOADER (venind pe furiş din stânga): A înnoptat... nu mă vede nime?... Acasă, Toadere. (Vine spre casă.) M-am dus pân' la caleantoarsă ş-am făcut hăisa pe după gardul jităriei. (La uşă.) Suzano, dischide că ţi-a venit bărbăţelul. Iată-mă-s. (Intrând în casă.) Lasă-mă să mă-nfrupt c-o sărutare, că-i de mult de când postesc. (Închide uşa după el. Se aude înăuntru un sărutat gros şi râsete.)

SCENA XVI

CÂT R I N A şi ŢĂRANCELE (venind din stânga şi oprindu-se lângă fântână)

Auzit-aţi poznă!
S-o vezi, să n-o crezi;
Vorniceasa noastră
Calcă-n străchini verzi!
Haide să ne punem
Colea la pândit.
C-aşa poznă mare
Nu s-a pomenit!

(Se ascund pintre copacii de primprejurul fântânii.)

SCENA XVII

GALUSCUS (îmbrăcat ca o ţărancă, iese din casa boierească):

Am espedat depeşa domnului ministru; m-am costumat ş-acum zbor la amoare!... Dar de ce oare palpită anima mea cu-atâta sforţă?... genunchii mi se taie încât n-am forţă ca să mă locomot. (Îşi freacă genunchii.)

Ce emociune inspiră păşiunea!...

SCENA XVIII

Ţ A R A N I I (ieşind din crâşmă stau pe prag).

T O A D E R şi S U Z A N A (la fereastra casei lor)

V E V E R I Ţ A: Iacă una din rusalii, măi; gătiţi năvodul.

SUZANA: Toadere, ian priveşte ce bine-i şade catrinţa!... Ha, ha, ha.

GALUSCUS: O! amoare! amoare! fi-mi propice!... O! Galuscus;
Invocă pe strămoşul tău şi, curagiu, amice!...

SCENA XIX

Cei dinainte, RĂZVRĂTESCU

(îmbrăcat ca o ţărancă, vine din fund, prin dreapta)

RĂZVRĂTESCU (alungat de câini ce hămăiesc): Tio, haită! Ţibă, tio… Era să mă mănânce haitele dracului. (Văzând pe Galuscus.) Ce văd? o nevastă? A fi Suzana.

GALUSCUS (zărind pe Răzvrătescu): Iaca Suzana! Ah! îmi vine zburdăciune.

VEVERIŢĂ: Aţineţi-vă, măi, că iată-le-s amândouă rusaliile. (Ţăranii pregătesc năvodul.)

RĂZVRĂTESCU (apropiindu-se): Pst…

GALUSCUS: Pst…

RĂZVRĂTESCU: Ea-i!

GALUSCUS: Ah!

(Răzvrătescu şi Galuscus se reped şi se îmbrăţişează.)

RĂZVRĂTESCU: Dragă vornicească!

GALUSCUS: Cară Suzană! (Se sărută.)

RĂZVRĂTESCU (în parte): Are barbă!

GALUSCUS (în parte): Are mustăţi!

V E V E R I Ţ A: Acu-i vremea să ne-apropiem pe furiş.

(Ţăranii se apropie cu năvodul gata.)

RĂZVRĂTESCU (strângând tare pe Galuscus în braţe): Cine eşti? Spune, că te sfărâm!

G A L U S C U S (schimbându-şi glasul): Rusalie! dar tu?

RĂZVRĂTESCU: Şi eu.

GALUSCUS şi R A Z V R A te S C U (speriaţi): Rusalie!… piei, drace!

(Voiesc să fugă.)

V E V E R I Ţ A: Odată, copii!… acu, să nu ne scape.

(Ţăranii aruncă năvodul peste Galuscus şi Răzvrătescu.)

S U Z A N A şi TOADER: Ha, ha, ha, ha!

GALUSCUS şi RĂZVRĂTESCU: Ce-i asta?

V E V E R I Ţ A: Strângeţi bine năvodul, c-am prins rusaliile.

Ţ A R A N I I (împleticind năvodul)

Le-am prins, le-am prins, le-am prins!
Haideţi ca să le dăm
În foc, în foc nestins.
Sau să le înecăm.

GALUSCUS şi RĂZVRĂTESCU (zbătându-se): Ajutor! ajutor!

V E V E R I Ţ A: Degeaba vă zbateţi, rusalii pocite ce sunteţi, c-aţi

căzut pe mâna moşului. Umflaţi-le pe sus, copii, şi huştiuliuc! în fântână.

(Ţăranii voiesc să-i ridice.)

GALUSCUS şi RĂZVRĂTESCU: Ajutor! ajutor!

SCENA XX

Cei dinainte, A N D A R M U L, T O A D E R, S U Z A N A

(Jandarmul aduce un fănar)

JANDARMUL: Unde-i subprefectul?

VEVERIŢĂ: Da ce este?

JANDARMUL: O depeşă de la telegraf.

RĂZVRĂTESCU: Depeşă de la Iaşi? ad-o-ncoace.

J A N D A RMU L: Ce-mi văzură ochii! Subprefectul în năvod?

V E V E R I Ţ A: Vai de mine! Subprefectul era?... Am păţit-o!

JANDARMUL: Ba n-aţi păţit nimică, că domnul Răzvrătescu îi dat afară din slujbă RĂZVRĂTESCU: Eu? (Deschide depeşa şi rămâne încremenit.)

O! ce nedreptate!

GALUSCUS: Destituat?... bravo! Depeşa mea a avut acţiune.

V E V E R I Ţ A: Iaca!... Da aistalalt cine-i?... Cuconul Găluşcă? mare minune!... Da bine, cum de vă găsiţi amândoi în catrinţe?

SUZANA: Să vă spun eu, oameni buni. Dumnealor au vrut să vă vindece de spaima rusaliilor.

TOŢI: Aş!

RĂZVRĂTESCU: Ghidi, şârată!

GALU S C U S: Am păţit-o ca Apolon cu Venus. Eu sunt Apolon; asta-mi dă consolăciune.

TOADER: Dacă-i aşa povestea, hai, români, să ne veselim c-am scăpat de rusalii.

T O Ţ I (veseli): Haide, haide.

ŢĂRANII

Vivat, vivat, minunat.

De rusalii am scăpat!

TOADER

Ard-o focul vornicie

De când e Constituţie.

N-am parte de însurat...

Chiar rusalii m-au umflat!

ŢĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
VEVERIŢĂ
De când e prefecătură.
Noi, sărmanii cască-gură.
Câmpii, zău, am apucat…
Chiar rusalii ne-au umflat!
ŢĂRANII
Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
RĂZVRĂTESCU (arătând pe Galuscus)
De când ţara, din păcate.
Are capete-nvăţate.
Biată limbă s-a zvântat…
Chiar rusalii ne-au umflat!
ŢĂRANII
Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
G A L U S C U S (arătând pe Răzvrătescu)
De când cu liberalismul
Şi convenţionalismul
Multe capete-au secat…
Chiar rusalii le-au umflat!
ŢĂRANII
Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
SUZANA
N-auzi astăzi decât forme;
Toţi cer forme şi reforme.
Eu nu cer nimic şi tac;
Dar cer numai să vă plac.
ŢĂRANII
Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
(Cortina cade.)